

SPROG & SAMFUND

Nyt fra
Modersmål-Selskabet
27. årgang nr. 2
Juni 2009

**Indhold: Generalforsamling 3-4 · Årsberetning 5-7 · Kirsten Rask 8-10 · Nye bøger 11
Mange slags dansk 12-13 · Sprograpport 14-15 · Modersmål-Prisen 16**

Den nye bestyrelse med profil til opgaverne, fra venstre: formand Jørgen Chr. Wind Nielsen, Katrine Bøgh Brixen, Gerda Leffers, Claus Tilling, Ingrid Carlsen, Kirsten Fenger, Henrik Munck og Bent Pedersbæk Hansen. Adam Hyllested og Daniel Søndergaard Jakobsen var fraværende.

Ommøblering

På vej til sin 30 års fødselsdag i november foretog Selskabets bestyrelse en intern rocade efter generalforsamlingen. Bent Pedersbæk Hansen byttede plads med Jørgen Chr. Wind Nielsen, der nu er Selskabets 6. formand, mens Kirsten Fenger skiftede suppleantposten ud med kassererhvervet. Den nye gamle bestyrelse går en travl og udadvendt fremtid i møde, hvis det står til medlemmerne. På generalforsamlingen kom der mange forslag og opfordringer, de fleste med baggrund i, at vinterens sprogdebat på højeste plan endte skuffende. Dansk Folkepartis oprindelige udspil og regeringens opfølgende initiativer fik sat et større kommissionsarbejde i gang, men trods de udførlige rapporter landede man høfligt på status quo samt nogle sympatiske hensigts-erklæringer (se side 14–15). Selv Universitetsloven

hviler stort set i sit gamle jeg, så forskerne uventet må synes, at de har fået noget af Helge Sander. I Danmarks Radio ser det trods nyansat sprogredaktør også svævende ud, når man hører Martin Kristiansen svarer kritiske indlæg, at sproget udvikler sig. Det gør det, og det er godt. Det må dog, som Kirsten Rask sagde i sit indlæg på generalforsamlingen, altid være legitimt at diskutere, om det er en god udvikling eller en dårlig udvikling. I EU-Parlamentet er danske politikere begyndt at frabejde sig tolkning af dansk, og i gymnasierne har engelsk på A-niveau 46% flere timer end dansk. Der er behov for en offensiv, og det er vel i grunden en god fødselsdagsgave til en interessegruppe, der ved sin stiftelse blev spået en kort levetid af dette års vinder af Modersmål-Prisen.

M.B.

SPROG & SAMFUND

er medlemsblad for Modersmål-Selskabet og udsendes i 4 numre årligt. Abonnement for ikke-medlemmer 90 kroner.
Oplag: 1200 eksemplarer.

BLADUDVALG:

Henrik Munck (formand)
Ingrid Carlsen
Adam Hyllested
Jørgen Christian Wind Nielsen

ANSVARSHAVENDE REDAKTØR:

Michael Blædel
Lyngfeldtsvej 17,
3300 Frederiksværk
tlf. 47 74 62 61
michael@blaedel.dk

LAYOUT:

Martin Sand Pævatalu

REPRO OG TRYK:

Clausen Offset
ISSN 0108-433 X

Artikler, der offentliggøres i Sprog & Samfund, tegner ikke nødvendigvis Selskabets holdning. Eftertryk tilladt med kildeangivelse.

Modersmål-Selskabet har til formål at virke for bevarelse og udvikling af modersmålet som en grundlæggende forudsætning for dansk kultur og folkestyre. Dette tilstræbes ved:

1. At vække forståelse for betydningen af en klar, udtryksfuld og varieret anvendelse af sproget i tale og skrift – med respekt for dialekterne
2. At formidle kendskab til forskning og uddannelse vedrørende det danske sprog.

Medlemskontingent er 225 kr. årligt, for uddannelsessøgende og pensionister 150 kr. (Portogebyr – udlandet: 50 kr.)

Giro (netbank: reg.nr. 9570) kt.nr. 667 6901
CVR-nr. 7682-4215
Bank: reg.nr. 7853, kontonr. 103 5729
Internet: www.modersmaal.dk

MODERSMÅL-SELSKABETS BESTYRELSE:

FORMAND:

Translatør, cand. interpret.
Jørgen Christian Wind Nielsen,
Mylius Erichsens Allé 27, 2900 Hellerup,
tlf. 3962 2720, e-post: jcn@modersmaal.dk

NÆSTFORMAND:

Cand.oecon. Henrik Munck,
Farumgårds Allé 3, 3520 Farum, tlf. 4495 2243,
e-post: hm@modersmaal.dk

KASSERER:

Cand.stat. Kirsten Fenger,
Skandrups Allé 37, Hareskov, 3500 Værløse,
tlf. 4498 1650, e-post: kf@modersmaal.dk

ØVRIGE BESTYRELSE:

Katrine Bøgh Brixen,
Lærdalsgade 3, l.tv., 2300 København S,
tlf. 2065 8988, e-post: kbb@modersmaal.dk

Kontorassistent Ingrid Carlsen,
Ammendrupvej 33, 3200 Helsingør, tlf. 6095 8802,
e-post: ic@modersmaal.dk

Mag.art. Bent Pedersbæk Hansen,
Gadestævnet 35, 2650 Hvidovre, tlf. 3647 4065,
e-post: bp@modersmaal.dk

Mag.art. Adam Hyllested,
tlf. 3537 7730, e-post: ah@modersmaal.dk

Cand.mag. Gerda Thastum Leffers,
Skolebakken 81, 2830 Virum, tlf. 4585 7644,
e-post: gtl@modersmaal.dk

Seminarielektor Claus Tilling,
Islevhusvej 36, st., 2700 Brønshøj, tlf. 3828 6648,
e-post: ct@modersmaal.dk

SUPPLEANTER TIL BESTYRELSEN:

Stud.comm. Daniel Søndergaard Jakobsen,
Italiensvej 10, 2.th., 2300 København S,
tlf. 2681 3969, e-post: dsj@modersmaal.dk

MODERSMÅL-SELSKABETS SEKRETARIAT:

Pia Wind,
Mylius Erichsens Allé 27, 2900 Hellerup,
tlf. 2621 6782, e-post: sek@modersmaal.dk

Danskerne er alt for lidt sprogbevidste

Henrik Munck refererer fra Kirsten Rasks debatoplæg og generalforsamlingen 14. maj

I sine fortsatte bestræbelser på at finde nye spændende mødesteder for Modersmål-Selskabets arrangementer havde bestyrelsen i år valgt *Gentofte Hovedbibliotek* som ramme for debattmøde og generalforsamling torsdag den 14. maj. Det flotte bibliotek blev opført i 1985 med den kendte Henning Larsen som arkitekt. Men arrangementet var nær ved at gå i vasken, da biblioteket søndagen før blev ramt af vandskade og delvis måtte lukkes af. Heldigvis berørte vandskaderne ikke den smukke Øregårds-sal, og programmet kunne gennemføres som planlagt med indledende fællessang akkompagneret af Vibeke Wibroe på salens flygel.

Forfatteren Kirsten Rask lagde op til debat om „Sprogstyring“. Gennem sine mange foredrag og kurser fører hun en fortsat kamp for et bedre dansk, som det også fremgik af introduktionen i seneste nummer af Sprog & Samfund. Kirsten Rask afslø-

Den afgående formand Bent Pedersbæk Hansen gav blomster til den afgående kasserer Rasmus Rune Axelsen.

rede i sit oplæg, at hun havde overværet modersmåls-selskabets stiftende generalforsamling for 30 år siden, og at hun endnu græmmes over, at et flertal på generalforsamlingen vedtog af æstetiske (!) grunde at titulere selskabet „Modersmål-Selskabet“ trods dets tre sproglige ukorrektheder.

Kirsten Rasks inspirerende oplægs hovedpunkter, der er gengivet i dette nummer, affødte en levende debat gennem et fyrværkeri af eksempler på godt og dårligt sprog, som medrev tilhørerne og affødte både bejaende nikken og højlydte bekræftelser og opsummerede oplæggets sorgelige konklusioner: Dansk Sprognævn er for passiv og kun registrerende – korrekturlæsere og typografer er uddøende folkefærd – erhvervsliv og grafikere tænker primært på marketingsprog og design – film og fjernsyn skæmmes af uprofessionel tekstning – politikerne siger et, men gør noget andet – hvad skal vi gøre? Kirsten Rasks *konkluderende svar* var: – Bedre uddannelse af dansklærere og mere efteruddannelse – større faglighed hos de professionelle sprogudøvere.

Udramatisk nyvalg af formand og kasserer

Modersmål-Selskabet har på udramatisk vis valgt ny formand og kasserer på det konstituerende bestyrelsesmøde umiddelbart efter generalforsamlingen den 14. maj. Som ny formand er valgt Jørgen Christian Wind Nielsen, der har været medlem af bestyrelsen siden 2006. Han er uddannet cand.interpret. og arbejder dagligt med sprogproblemer som ansat konsulent i translatørernes AC-forbund Kommunikation og Sprog. Allerede på generalforsamlingen havde Bent Pedersbæk Hansen tilkendegivet, at han efter fem år på formandsposten ønskede sig afløst, men gerne fortsatte som menigt bestyrelsesmedlem. Samtidig meddelte Rasmus Rune Axelsen, at han af arbejdsmæssige grunde så sig nødsaget til at fratræde kassererposten og samtidig udtræde af bestyrelsen. Den hidtidige suppleant Kirsten Fenger blev herefter indvalgt til den ledige bestyrelsesplads og efterfølgende valgt som kasserer. På generalforsamlingen blev Gerda Thastum Leffers genvalgt til bestyrelsen og Daniel Søndergaard Jakobsen genvalgt som suppleant, og på det konstituerende bestyrelsesmøde blev Henrik Munck genvalgt som næstformand.

Med tidligere bestyrelsesmedlem og kasserer Niels Jørgen Ebbensgaard som erfaren dirigent blev

generalforsamlingen afviklet på den afmålte tid trods livlig debat om to indsendte medlemsforslag.

Den nye kasserer Kirsten Fenger og den nye sekretær Pia Wind.

Forinden havde formanden aflagt sin beretning (gengivet andet sted i bladet), mens kassereren aflagde revideret årsregnskab. Regnskabet for 2008 viste et underskud på 58.138 kr. mod et overskud på 81.383 kr. året før. Det store udsving skyldes især, at selskabet i 2007 modtog et ekstraordinært stort fondstilskud på 100.000 kr. fra A.P. Møller og Hustrus Fond, og at der i 2008 var ekstraordinære engangsudgifter til markeringen af Sangens År gennem et genoptryk af Syng-Dansk-hæftet og medvirken af studentsangere og grønlandskoret Aavaat ved arrangementer i Kunstindustrimuseet og Nordatlantens Brygge. Hertil kommer, at Sel-

Fire af ildsjælene: Frans Jacobsen, Agnes Vilhelmsen, Astrid Berg-Sonne og Finn Nygreen.

skabet har måttet afskrive tabte bogsalgsindtægter ved konkursen i C.A. Reitzels Forlag. Både formandsberetning og regnskab blev godkendt med akklamation, ligesom generalforsamlingen vedtog uændret kontingent for kalenderåret 2010.

Stor tilslutning til indsendte medlemsforslag

Ved indsendelsesfristens udløb 14 dage før generalforsamlingen var der modtaget to forslag til behandling på generalforsamlingen. Forslagene var omdelt til deltagerne. Frans Jacobsen, der erindres som ildsjæl med indlæg på forrige generalforsamling og i Sprog & Samfund, foreslog, at Modersmål-Selskabet skulle henvende sig til Kulturministeren og DR og kræve, at det licensbetalte DR og dets medarbejdere anvender danske betegnelser i stedet for engelske, hvor det er muligt. Bestyrelsesmedlem Jørgen Christian Wind Nielsen erindrede om, at det var forslag fra Dansk Folkeparti om en sproglov, der havde ført til den sprogpoltiske rapport „Sprog til tiden“, men at den nuværende regering ikke agtede at lovgive på sprogområdet. Efter flere modificerende indlæg konstaterede dirigenten efter håndsoprækning, at der var et klart flertal for at anmode bestyrelsen om at arbejde videre med forslagets hovedlinjer.

Astrid Berg-Sonne efterlyste i sit forslag initiativer til at gøre Modersmål-Selskabet mere kendt og dermed hverve flere medlemmer især blandt de yngre. Indlæg fra både generalforsamlingen og bestyrelsen viste enighed i ønsket om flere medlemmer, og alle blev opfordret til at bidrage til at udbrede kendskabet til selskabet gennem læserbreve underskrevet som medlem af Modersmål-Selskabet. Flere tilbød deres deltagelse i en tænketank, der kunne drøfte initiativer til medlemsagitation. Dirigenten konkluderede, at generalforsamlingen pålagde bestyrelsen at arbejde videre med forslaget.

Årsberetning 2009

AF BENT PEDERSBÆK HANSEN

Lad mig i år begynde med de foreningsinterne anliggender i vort selskab. Som med regeringer er det ofte sådant i foreninger, at bestyrelsesmedlemmer kommer og går, mens administrationen består, og det har været tilfældet i Modersmål-Selskabet, hvor Birte Iversen siden 2001 har været sekretær. Men nu har hun sagt op. Fra bestyrelsen skal der lyde en stor tak til Birte for hendes arbejde gennem alle årene, hvor hun, altid imødekommende og venligt, med flid og tålmodighed, har holdt styr på medlemskartoteket, kontingentindbetalingen, udsendelsen af blade og årbøger med meget mere. Ingen kender alle medlemmerne af Modersmål-Selskabet så godt som Birte. Tak for indsats og engagement.

Vi har været så heldige at finde en afløser for Birte, nemlig Pia Wind, der også er et sprog menneske, uddannet fra Handelshøjskolen i Århus og oven i købet med en mastergrad i det „it“ der efterhånden er uundværlig til administration. Bestyrelsen tror på, at Pia Wind kan løfte arven efter Birte.

Med den nye sekretær er Selskabet også i gang med den generationsfornyelse, alle foreninger må tænke på. Jeg har ved tidligere generalforsamlinger klaget over ungdommen. Det lader

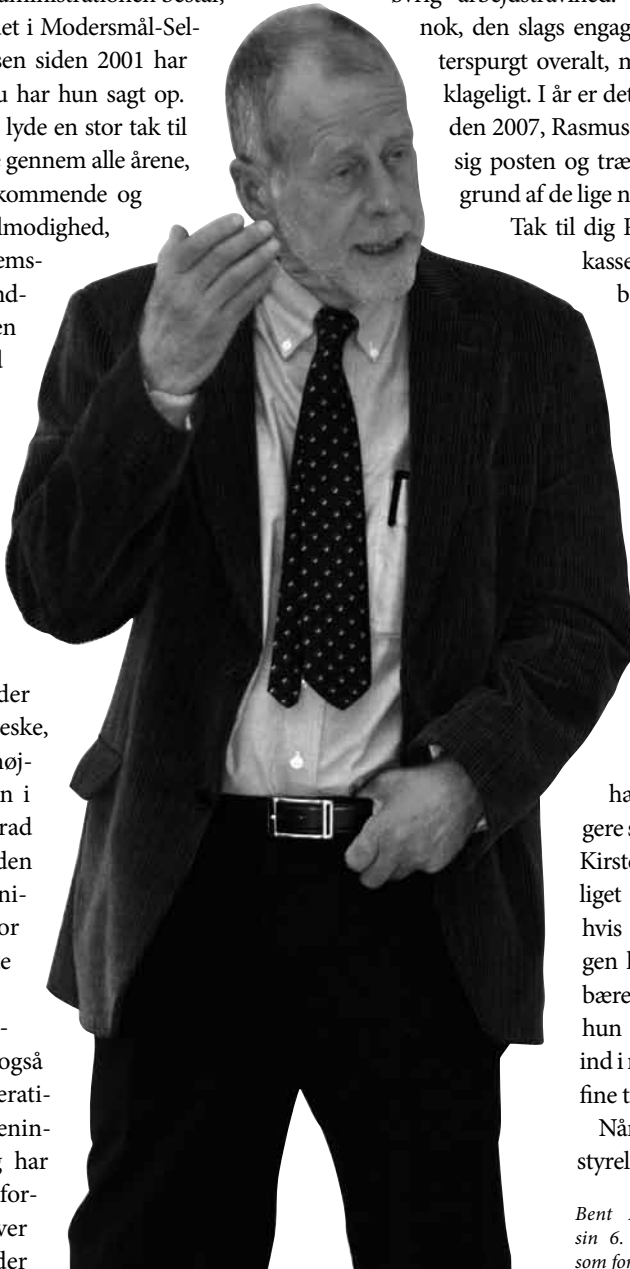
til, at de nye unge medlemmer, der kommer ind i bestyrelsen, har vi kun til låns, indtil de bliver opslugt af karriere, børnefødsler og øvrig arbejds travlhed. Alt sammen naturligt nok, den slags engagerede mennesker er efterspurgt overalt, men set fra vor side beklageligt. I år er det vor dygtige kasserer siden 2007, Rasmus Axelsen, der må frasige sig posten og træde ud af bestyrelsen på grund af de lige nævnte omstændigheder.

Tak til dig Rasmus for din tid som kasserer og dit bestyrelsesarbejde i øvrigt. Du løftede arven efter Niels Jørgen Ebbensgaard, du besad de nødvendige kassererdyder, og med dit gode humør løftede du også stemningen i bestyrelsen, så vi vil komme til at savne dig.

Heldigvis kan vi med fortrøstning se frem til, at selskabets pengesager fortsat vil være i gode hænder, idet nemlig tidligere suppleant til bestyrelsen, Kirsten Fenger, har indvilliget i at påtage sig opgaven, hvis ellers generalforsamlingen kan tilslutte sig. Kirsten bærer titlen „Cand. stat.“, så hun vil passe særdeles godt ind i rækken af kasserere med fine titler.

Når jeg skal forberede bestyrelsens beretning til ge-

Bent Pedersbæk Hansen aflagde sin 6. årsberetning og takkede af som formand.

neralforsamlingen – årets gang i Modersmål-Selskabet – tager jeg altid de mellemliggende numre af Sprog&Samfund ned fra hylden, og gensynet med bladene får mig år efter år til at ranke ryggen lidt: det er da et ganske solidt foreningsblad, som vi godt kan være bekendt. Det er bygget op med en passende blanding af udadvendt, sprogpolitisk stof og af foreningsrelevante oplysninger, velvalgt sammenstykke og forbundet ved vor erfarne redaktør Michael Blædel, smukt sat op ved layoutmand Martin Sand og med afvekslende billedbrug, de gode fotografier oftest af Kaj Gøsgis. Af bestyrelsesmedlemmer er særlig Jørgen Chr. Wind Nielsen og Henrik Munck flinke til at bidrage som skribenter. Sådan en årgang, fire blade, giver et billede af livet i Modersmål-Selskabet.

Efter generalforsamlingen følger juninummeret, sommerbladet, hvori formanden kan læse, hvad han sagde sidste år, så han kan undgå at gentage sig selv. Og, åh ja, det var ved den generalforsamling, vi blev underholdt af hen ved en snes festlige studenterangere, og det var her Kirsten Fenger, Adam Hyllested og Daniel Søndergaard blev indvalgt i bestyrelsen. Georg Søndergaard fortsætter sin sproghistoriske artikelserie, og Claus Tilling anmelder Skyum Niensens „Godt dansk“, som også en artikel af Jørgen Christian drejer sig om. Det var en bog, der i høj grad satte den sprogpolitiske dagsorden det år – sammen med rapporten fra Kulturministeriets sprogudvalg, der ligeledes omtales i bladet.

Så er det allerede så småt blevet efterår, og septemberbladet kommer. Sidste år med en smilende chefredaktør, Anne Knudsen, på forsiden iført blomsterbuket og en ramme, hvori står, at hun var modtageren af Modersmål-Prisen 2008, hvilket naturligvis fylder meget i bladet med Henrik Muncks reportage fra begivenheden, billede af det grønlandske kor Aavaat, som var det musikalske indslag, samt begrundelsen for pristildelingen og modtagerens takketale, en tale, der ugen efter blev bragt i Weekendavisen.

Mange medlemmer og gæster overværede arrangementet, og mange gav udtryk for, at det igen var lykkedes bestyrelsen at træffe et rigtigt valg, som ville bekræfte Modersmål-Prisens prestige.

De mødedeltagere, der kun kendte prismodtageren fra avisens spalter, lærte hende her at kende fra den mundtlige side og kunne fornøje sig over en både klog og vittig tale, som hun holdt uden manuskript. Ikke desto mindre svarede den ordret til det, man efterfølgende kunne læse i både avis og blad. Hun kunne den bare udenad. Det gav den ubundne friskhed i fremstillingen, som vi er mange, der misunder hende. Anne Knudsen viste sig også mundtligt at være et sprogligt forbillede, som til fulde havde fortjent prisen.

Herefter følger vinterbladet, decemberbladet, med omtale af to af de øvrige faste begivenheder, der præger årets gang i vort selskab, bogmessen og årbogen. I december ånder bestyrelsesmedlem Ingrid Carlsen lettet op, for da har hun igen klaret bogmessen med bravur. Forberedelserne til sådan en messe begynder allerede i foråret med tilsendte papirer, der skal besvares, og den varer til søndag aften på tredjedagen, hvor standen pilles ned. Undervejs er der et utal af små og store spørgsmål, man skal tage stilling til. Alt dette bestyrer Ingrid suverænt, og hun er fra morgen til aften til stede alle tre messedage. Hvordan hun undgår at blive forvirret i hovedet af alt det postyr og de mange mennesker, er mig en gåde, men det gør hun, og tak for det Ingrid, for messen er det vigtigste forum, hvor vi møder mennesker, der ellers ikke kender os. Her præsenterer vi bl.a. den genoptrykte sangbog, som stadig er efterspurgt, og vi sælger den nye årbog.

Årbogen havde i 2008 titlen „Fra det ene sprog til det andet“ og handlede under forskellige synsvinkler om oversættelser og de både teoretiske og praktiske vanskeligheder, der er forbundet med denne virksomhed. Efter læsningen drog jeg selv den konklusion, at jeg aldrig mere ville forsøge at læse en udenlandsk bog på originalsproget, men hellere måtte betro mig til en kompetent oversætter, som behersker både det fremmede sprog og sit modersmål. Forskellige sprog er forskellige tænke måder, og vi bør alle være dybt taknemmelige over de mennesker, der med flid og indsigt formidler mellem sprogene og derved beriger modersmålene.

Generalforsamling i Oregårdssalen på Gentofte Hovedbibliotek.

Heller ikke denne årbog har redigeret sig selv; redaktør Blædel er bagmanden, der sammen med forfatterne og årbogsudvalget har sørget for, at medlemmerne i 2008 fik en essaysamling om oversættelsens kunst. Som sædvanligt stod Kytte Fennestad for smukt omslag og layout.

Præsentationen af årbogen fandt sted på Selskabets fødselsdag den 27. nov. i Blixen-salen på Det kgl. Bibliotek. Gerda Leffers havde valgt stedet og entreret med biblioteket, og Claus Tilling, der denne gang var ankermand for udgivelsen, var indleder og dirigent ved mødet, hvor medlemmerne kunne diskutere oversættelsesproblemer med hele otte fremmødte årbogsforfattere.

Noget nyt dukker op i decemberbladet, nemlig „ildsjælene“, som er en gruppe medlemmer, der ikke „bare“ vil være medlemmer – de vil være aktive medlemmer. I bladet præsenterer de deres program. Bestyrelsen hilser dette initiativ velkomment og håber, at det fremover vil vise sig frugtbart.

Hermed er vi fremme ved forårsbladet, hvor midteropslaget er en reportage – igen ved Henrik Munck – fra Modersmål-Selskabets debatmøde i DR-byen. Her redegjorde DR's nyudnævnte sprogredektør, Martin Kristiansen, for den sprogpolitik, som han skal forsøge at føre ud i livet for at forbedre sprogkvaliteten i radio og fjernsyn. Medlemmernes

mange spørgsmål og kommentarer til Martin Kristiansen var ikke ukritiske, men dog gennemgående velvillige: Nu sker der dog noget.

Jeg bør nævne, at DR-mødet blev til som følge af „ildsjælenes“ opfordring til bestyrelsen om at arrangere flere debattmøder, og der er også grund til at nævne den nyskabelse, der gemmer sig i en lille annonce i bladet, hvori Jørgen Chr. Wind Nielsen tilbyder sprogpolitisk opdatering via et månedligt nyhedsbrev, hvis blot man opgiver sin e-postadresse.

Hermed er vi kommet året rundt i Modersmål-Selskabet. Meget andet kunne og burde måske være nævnt, men jeg håber, at jeg ved at følge bladernes kronologi har givet et indtryk af både kontinuitet og fornyelse i selskabets arbejde.

Ved forrige generalforsamling kunne vi glæde os over, at Dansk Sprognævn i rapporten fra Kulturministeriets sprogudvalg, „Sprog til tiden“, havde skiftet holdning og gik ind for en ændring af universitetsloven for at forhindre domænetab for dansk ved de højere læreanstalter. Vi håbede i Modersmål-Selskabet på et acceptabelt kompromis mellem de modstående holdninger i udvalget. Et kompromis foreligger nu i form af en opfølgingsrapport fra regeringen, men resultatet må betragtes som skuffende: Vi får ikke nogen sproglov i Danmark, ikke engang en justering af universitetsloven. Vi må nøjes med uforpligtende er-

klæringer om „styrkelse af dansk på universiteterne“. Samtidig arbejder embedsmændene ved universiteterne og i Videnskabsministeriet ufortrødent videre med at gøre engelsk til det dominerende sprog i forskning og undervisning, bl.a. ved at indføre en såkaldt „bibliometrisk“ målemetode, så udgivelse på engelsk meriterer langt mere end udgivelse på dansk.

Jeg kan kun konkludere, at jo, det danske sprog har sine fjender, der gerne så det erstattet med en

international kommunikationsjargon. Så meget desto vigtigere er det, at det også har sine venner, hvortil vi regner os i Modersmål-Selskabet.

Lad mig slutte med at takke alle, der i årets løb har arbejdet for modersmålet og for Modersmål-Selskabet: Tak til medlemmerne for deres opbakning, tak til vore gavmilde sponsorer for deres støtte, tak til bestyrelsen, til sekretæren, revisionen og redaktøren for godt arbejde.

De styrer sproget

AF KIRSTEN RASK

Forkortet udgave af foredraget den 14. maj

„Jamen, sproget udvikler sig“. Det er efterhånden en forslidt frase, især når den bliver brugt til at lukke for yderligere diskussion. Gang på gang hører vi at det ikke er muligt at styre sproget. Jeg vil hævde at det sker hele tiden, bare ikke af dem vi tror, og af dem vi måske ønsker skal gøre det.

Alle nydannelser begynder som normbrud (= fejl). Altså er det ikke dem der kender normerne, sprogekspertene, der styrer udviklingen – de er bare gode til at beskrive ændringerne.

Sproget bliver styret af flere faggrupper, men nogle har langt større indflydelse end andre: Dansk Sprognævn

Medierne

- DR og TV2
- Aviser og tidsskrifter
- Forlag
- Oversættere og filmdistributører
- Nettet, mail, sms (uøvede sprogbrugere)
- Uddannelsesinstitutionerne
- Erhvervslivet
- Grafikere og skilteproducenter
- Korrekturlæsere
- Politikere
- Enkeltpersoner (via medierne) og foreninger

”Det må være legitimt at argumentere for, om det er en god eller en dårlig udvikling...”

Dansk Sprognævn har rollen som ren registrator. Generelt er den sproglige bevidsthed meget lav her i landet: Det sprogfaglige grundlag er tyndt – også blandt professionelle sprogbrugere og på avisredaktionerne. Derfor ender det så ofte med sprogkrig når Sprognævnet kommer med nye forslag: i 1955 krigen om bolle-ået (mindre om små bogstaver i substantiver), i 1986 majonæsekrigen og i 1996 den store kommakrig.

Men Sprognævnet har en del af ansvaret, og det er der to grunde til, en god og en dårlig. Den

gode grund er at forskerne i nævnet opdager ændringerne længe før almindelige sprogbrugere og kan sætte den ind i en større sammenhæng. Den dårlige er at sprogændringer jo altid er interessante i forskningsøjemed – de giver stof til artikler og afhandlinger. Med på listen over „nye ord“ på Sprognævnets hjemmeside er fx ordet 'knap' i betydningen 'lidt over', den „gamle“ betydning af godt. At knap skulle bruges i betydningen 'lidt over' af en større del af sprogbrugerne, holder ikke. Denne betydning er da heller ikke med i Den Danske Ordbog (2004). Der har sprognævnetsforskere ladet sig forføre af den fantastiske etymologiske historie det ville være hvis godt og knap simpelt hen skiftede betydning.

Men størstedelen af sprogbrugerne ejer slet ikke en Retskrivningsordbog, og derfor kan sprognævnet kun styre retskrivningen gennem andre sprogpåvirkere. En af de store aktører som sprogstyrrer er:

medierne.

Aviser: Aviser virker jo i høj grad som eksempel. Samtidig er de nogle af de sidste der går over til at bruge de vedtagne nydannelser.

DR og TV2: De to landsdækkende tv-kanaler har begge interne sprogkonsulenter og løbende sproglig efterkritik. Senest har DR så som bekendt ansat en sprogchef. Han er ikke uddannet sprogteoretiker, men operasanger – med det sender DR signal om at man vil sætte den æstetiske side af sproget i højsædet. Han er citeret for at sige at han foretrækker et levende sprog frem for et strengt korrekt. Som om det var modsætninger! Men det er også en gammel fordom: at grammatisk lærdom hæmmer den kreative sprogudfoldelse. Tænk hvis musikere med samme begrundelse ikke skulle lære noder og terpe skalaer eller etuder ...

Ved en anden lejlighed blev han spurgt om han ville gøre noget for at dæmpe op for de mange eder og forbandelser specielt i X Factor. Det ville han ikke, for folk måtte have deres sprog hver især. Det

lyder åbenbart ikke skingert i hans ører – i modsætning til i mange seeres. Så samlet set er det vage meldinger der er kommet hidtil.

Forlag: Private ordbogsforlag har umanerlig stor magt som sprogstyrere. Dansk Sprognævn har ikke mandat til at bestemme ordenes betydning. Det er altså private forlag der skal vurdere hvornår en ny betydning skal blåstemles ved at komme med i ordbogen, hvor mange angelsaksiske ord der skal med i danske ordbøger, og hvad de skal betyde på dansk.

Oversættere og filmdistributører: Oversættere er en stærk faktor når det gælder om at formidle normer. Heldigvis er mange af dem velorganiserede og kompetente sprogbrugere, endnu. Men markedskræfterne er med til at underminere fagligheden ved at forringe både arbejdsforhold og aflønning. Det er et meget stort og vigtigt sprogfelt som dér er ude på gyngende grund.

Nettet: Internettet har revolutioneret den skriftlige kommunikation i og med at også uøvede sprogbrugere her skriver i det offentlige rum, det er ikke kun forum for øvede, sikre sprogbrugere. Også her gælder det altså at internetsøgninger kan give interessante oplysninger, men de kan aldrig stå alene.

Mail og sms er med til at fremelske kodeagtige forkortelser og korte, usammenhængende sætninger som ligger fjernt fra naturligt sprog. Her har skolerne en afgørende opgave: at lære eleverne også at beherske et naturligt skriftsprog med sammenhæng og over- og underbygning.

Uddannelsessektoren: I dag ser vi resultatet af det eksperiment uddannelsessektoren kastede sig ud i fra midten af 70'erne og 15-20 år frem. Dengang vedtog beslutningstagerne for danskundervisningen at det ikke længere skulle være obligatorisk at undervise danske børn og unge i deres modersmåls grammatik og retskrivning – det ville komme af sig selv. Først 15-20 år efter gik det op for alle, at det overhovedet ikke kom af sig selv, nemlig da årgang efter

årgang af unge begyndte at komme ud i erhvervslivet uden denne basale viden om deres modersmål.

Siden da er skuden som bekendt blevet vendt, men vi har et kæmpe efterslæb i form af professionelle sprogudøvere og dansk lærere som aldrig har lært om grammatik og retskrivning i deres uddannelse.

Reklame og PR: Marketingfolk er måske den mest indflydelsesrige gruppe når det gælder sprogudvikling – fordi de har en finger med snart sagt alle steder: i offentlige kampagner, i annoncer og i de reklamer der fylder så stor en del af tekstlandskabet. Samtidig bliver deres tekster fremført så overbevisende mht. design, dyrt tryk osv. at mange vil tro at vi kan tage dét der står, for gældende sprog. Dette ansvar lever de ikke op til: Selv millionreklamer i dagbladene indeholder ofte stavfejl, fx Total_ kompromisløs, ren_ velvære, blid_ brus (der mangler -t på hhv. adverbiet og adjektiverne) – og næsten altid kommafejl. Og rent stilistisk er de med til at udbrede punktumsygen: vanen med at sætte punktum for snart sagt hvert syvende ord. Også midt inde i en sætning.

Samtidig kan man heller ikke takke dem for at bakke op om kampen for at styrke dansk over for engelsk. Tværtimod: De regner det for nyskabende at låne frem for at skabe nye ord selv.

Erhvervslivet: Forretningslivet er generelt præget af marketingsprog. Den sproglige stilfornemmelse er generelt lav – det tyder blandingen af dansk og engelsk, kancellistil og salgsjargon i forretningslivets tekster på.

Grafikere og skilteproducenter: Tidligere tiders sættere og typografer satte en ære i at kunne retskrivningsreglerne og kunne derfor bremse eventuelle stavfejl inden de blev blæst op på plakater, i foldere og på skilte. I dag er disse fagfolk blevet erstattet af grafikere, og de tænker kun på design, har ikke sproglære som en del af deres uddannelse. Derfor er vi omgivet af skilte, plakater og foldere i raffineret design, men fyldt med stavfejl.

Korrekturlæsere: En meget diskret, men stærkt medvirkende gruppe i produktionen af skriftlig kommunikation er korrekturlæsere. Men det er en ubeskyttet titel: Alle kan nedsætte sig som korrekturlæsere, og desværre mangler mange også her forsvarlig grammatisk viden og retskrivningsmæssig kunnen. Vi har behov for en autoriseret uddannelse for korrekturlæsere.

Politikere: Når det gælder sprogpolitik, er politikere mest kendt for at sige ét og gøre noget andet. Alle partier bakker op om tanken om at styrke dansk, men i praksis gør fx videnskabsministeren det modsatte. Behovet for en egentlig sprogminister er stigende, men måske ville det blive en uriaspost med lutter kampe og ingen resultater. Kunne det være et forsøg værd i en sprogpresset tid?

Enkeltpersoner (via medierne): Enkeltpersoner står mest for nye ord, og det er endda sjældent – oftest kan ingen sige hvem der opfandt et ord. Men når Henrik Palle i Politiken beskriver førsteklasse-togpassagererne der sidder med deres dyre, „blærbare p'er“, og når Lejre Kulturdage skriver om et „væredygtigt miljø“, frembærer de sjove nye ord.

Men enkeltpersoner kan også påvirke negativt. Det var fx en kendt journalist der fik grundlæggerne af Modersmål-Selskabet til at stryge fuge-s'et i Modersmålselskabet, som det mere korrekt hed oprindeligt. Og når redaktionen så tilmed ændrer min nye tegnsætning til gammel ditto – MED en kommafejl – sender M-S efter min mening signaler om at det er bagstræberisk og mangler sproglig skarphed.

Mange af aktørerne bag den sproglige styring mangler altså enten tilstrækkelig faglig ballast, ansvarsfølelse eller mulighed for at gribe afgørende ind. Der er kun én vej: Fagligheden hos professionelle sprogudøvere – herunder dansk lærere på alle niveauer – skal styrkes hvis vi vil gøre os håb om at få det kompetente sprog tilbage i det offentlige rum.

De sproglige stopklodser

Berlingske Tidende ansatte i en opvakt periode i 1980'erne Gert Smistrup som sprogchef. Den altid venlige pædagog skulle stimulere avisens journalister og gik med stædig energi til opgaven hver dag. Han mødte veloplagt om morgnen og så hen på formiddagen 10 år ældre ud, når øjet linje efter linje havde set klicheerne stable sig oven på hinanden. Han kunne blive helt grå, når han stødte på udtryk som „dreje nøglen om“, ikke kun fordi det tilsyneladende er en uudryddelig kliche, men fordi den som metafor er meningsløs. Ethvert ansvarligt menneske sørger vel for hver dag at dreje nøglen om, inden det forlader bygningen.

Udtryk som „dreje nøglen om“ er blandt de klicheer, som Helle Bønlokke har med på sin advarselssliste i bogen „Smid klichésproget ud – og få plads til dit eget“. En nyttig håndbog i poesibogformat, ikke med noget egentlig nyt, men da klicheer er hårdnaktede og ligger som stopklodser og bremser læseoplevelsen og sprogets fremdrift, er det udmærket med en koncentreret opsang, ikke mindst for mediefolk, der kører på automatpilot. „Dreje nøglen om“ har haft gyldne dage de seneste måneder, hvor økonomien har præget overskrifterne i aviser og tv.

Definitionen af en kliché er selvfølgelig et subjektivt anliggende og bestemmes af den enkeltes viden, miljø, uddannelse, arbejdsplads og andre sociale forhold. I sin definition læner Helle Bønlokke sig op ad professor Erik Hansen, og så falder man ikke: „En formulering, der afviger fra det almindelige uden at være ny, original eller overraskende.“ Altså en vending, der intenderer kreativitet, hvor den i virkeligheden blot er ren kopi og plagiat. „Klichébrugeren er en stilistisk småsvindler.“

Bogen belyser fem hovedgrupper af klichétyper: 1. Bog- og filmtitelklicheen bygger på titler fra kendte film og bøger som „Frøken Smillas fornemmelse for ...“ og „Tilværelsens ulidelige ...“. 2. Genreklicheen – også kaldet standardvendingerne – knytter

Blandt tegningerne er denne selvironiske egenannonce.

sig til en bestemt genre, for eksempel anmeldelsen eller portræntinterviewet („Bogen kommer godt omkring“, „Vi har mødt xx til en snak“). 3. Billedsprogs-klicheen bygger på en metafor („Bolde i luften“, „Der blæser nye vinde“). 4. Metaforuniversklicheen bruger udtryk og billeder fra et bestemt univers, for eksempel sportens eller kogebogens („Teamplyer“, „Et knivspids drama“, „Barsle med“). 5. Citat-klicheen trækker på kendte citater („Bagklogskabens ulideligt klare lys“, „At rejse er at leve“).

Hver genre er beskrevet med præcise og frygtindgydende eksempler, inklusiv en alfabetisk ordliste, som det er klogt at konsultere, inden det er nødens stund.

Helle Bønlokke har altså barslet med en bog, der alt i alt kommer godt omkring i sit emne og er krydret med vittige illustrationer af Boris Boll-Johansen, og Helle Bønlokke er ikke bleg for også at give bud på gode sproglige alternativer. Som læseren allerede har noteret, er den sidste paragraf i denne anmeldelse skrevet med lutter genrekonventionelle vendinger, klichénære udtryk af den type, som bogen vender sig mod. Forståeligt. **M.B.**

Helle Bønlokke: Smid klichésproget ud. 84 sider. 165 kroner. Forlaget Ajour.

Talesprog

AF GEORG SØNDERGAARD

Man siger at vi lever i en skriftkultur; ikke desto mindre bliver der talt og snakket, forhandlet og drøftet som aldrig før. Børn taler i munden på de voksne mens de taler i deres uundværlige mobiltelefoner og i baggrunden gør fjernsynet sig gældende med smægtende reklamer. Talesproget har bedre vilkår end det nogensinde før har haft mens skriften er forbeholdt et lille mindretal. I dag er der veluddannede mennesker der pure afviser at skrive et brev. Fordi de finder det for besværligt og er bange for at komme til at afsløre sig selv gennem det de skriver. Talesproget derimod, det kender vi alle sammen. Over alt i verden taler mennesker når de har brug for at komme i kontakt med hinanden, udtrykke følelser, handle, forhandle, overbevise hinanden osv.

Hensigten med de følgende artikler er at skildre en række træk i forbindelse med det sprog vi bruger i vores daglige omgang med andre mennesker. Umiddelbart skulle man måske ikke tro at det var særlig kompliceret at beskrive det sprog og den sprogbrug man kender i forvejen, men netop derfor er det faktisk uhyre vanskeligt. Vi oplever jo dagligsproget som en selvfølgelighed; I alle sprogsamfund bedømmer mennesker hinanden ud fra den måde de taler på, de ord de bruger. Ikke mindst i Danmark er vi meget opmærksomme over for den måde vi bruger sproget på. Derom senere.

Til at karakterisere skriftsproget har vi jo grammatikkens beskrivelsesapparat. Det kan vi også godt bruge til tale-sprogtekster som det følgende:

Pige:

... fordi at, for et år siden der blev min mor og far skilt – og såøh, så vil' jeg bo p/ved min mor, og dem, altså min mor og far var ved ked af det dengang ik oss – ogeh de ku ... de ku overhovedet ik snakke sammen, jeg har oss en lillebror og han vil' altså osse bo ved min mor ik ...

fra radioudsendelse DRI 1993

Selv overfladiske grammatiske iagttagelser viser en række påfaldende træk ved det talte sprog: ufuldstændige sætninger, fortællelser, selvrettelser, overflødige gentagelser, kort sagt: alle tænkelige former for uregelmæssigheder. Alligevel er det ganske let at forstå hvad pigen siger.

Imidlertid er det begrænset hvad vi kan bruge disse iagttagelser til – ud over altså at konstatere at talesproget er anderledes end skriftsproget. Men baggrunden for forskellen, hvorfor det er sådan, hvad der mangler, det kan grammatikken ikke forklare. Det latinske ord grammaticus er jo overtaget fra græsk og hentyder til noget der er skrevet, jfr. telegram, epigram, anagram.

Forklaringen er at talesproget rummer en række lydige virkemidler som ikke afspejles i det skrevne. Det gælder forhold som er umulige at gengive på skrift men som spiller en uhyre stor rolle i alle sprog. Det er forhold som artikulation, intonation, sætningsaccent, ordaccent, betoning, styrke, trykfordeling, tempo, pausering osv. I mange tilfælde er det disse prosodiske træk som afgør betydningen af det der siges.

I Charles M. Schulz' serie »Radiserne« illustreres en række af de almindeligt kendte træk fra dagligsproget. Personernes sprog er nok hverdags-sprog, men inden for de grænser der er afsat, kan de sagtens markere sig individuelt.

Den samme ytring kan siges på forskellige måder: vredt, irriteret, bebrejdende, begejstret osv. Således at selv dyr – afhængigt af tonefaldet – kan forstå hvad vi siger. Det gælder selv betoningen af enkelte ord, f.eks. det lille ord nå i Poul Henningsens vise fra 1937.

Det talte sprog giver mulighed for at lade følelser komme til udtryk først og fremmest i tonefaldet. Et „Hold da kæft!“ kan siges både foragteligt, indigneret eller irriteret, ja med alle mulige betoning og undertoner, selv med stor begejstring – med tryk på Hoolld!. En særlig betoning, et karakteristisk tonefald kan ofte vende ordenes betydning til det stik modsatte.

I sprogvidenskaben har man vidst dette her i århundreder, og der findes en række forskellige discipliner der beskæftiger sig med hver sit område: retorik, fonetik, dialektologi, sociolingvistik, samtaleanalyse, kommunikationsanalyse o.fl.a.

Så selvom skrift nok har ubestridelige værdier, først og fremmest den fastholdende funktion, er talesproget altså langt det mest udtryksfulde. Ja, man kan endda hævde at en skrevet tekst først kommer rigtig til sin ret ved en mundtlig fremførelse. Dette synspunkt kan vi få bekræftet hos retorikken.

Retorik

En god tekst skal være god at læse op. Hvis man kan komme i tvivl om hvorvidt det man har skrevet er godt, så skal man bare læse det højt for sig selv eller for en anden. Derved afslører tekstens mundtlighed sig. Den er jo baseret på det man kalder talens anteoritet (førerposition) i forhold til skriften.

Det er noget mennesker har beskæftiget sig med siden den græske oldtid. Retorik kan defineres som en fremstillingens filosofi. Dens store teoretiker er Aristoteles, og dens store praktiker Cicero, verdenslitteraturens mest citerede forfatter. Efter romerrigets fald 476 fik retorikken en central plads i oldkirkens lærdomssystem hvor den blev en af de tre veje (trivium) til veltalenhed.

Fra klassisk retorik skal nævnes de fire krav (virtutes) til sproget i talen om 10 renhed (puritas), 20 klarhed (perspicuitas), 30 udsmykning (ornatus) og 40 formålstjenlighed (aptum). Her er ikke mindst kravet om renhed interessant. Det viser nemlig noget om sprogholdning. Retorikkens begrebsapparat kan dog ikke bruges til en karakteristik af talesproget. Det er kun tænkt som en illustration, en eksemplifikation for at vise at disse emner har almen menneskelig interesse.

Fonetik

En nyttig hjælpedisciplin i denne sammenhæng er derimod fonetikken, læren om sproglyd. Det som her er specielt interessant er de prosodiske træk som ikke kan gengives på skrift:

intonation el. melodi accent sætningsaccent ordaccent tryk og trykfordeling stød

Særlig stødet er relevant. Det bruges forskelligt i forskellige egne af landet. Mange danskere bruger det uregelmæssigt. Jyder bruger det anderledes end andre danskere. Kun de færreste danskere véd hvad stød er. Dansk er det eneste af alverdens sprog hvor stødet alene er betydningsadskillende således at der er forskel på f.eks. roser (blomster) og ro;ser (du roser mig aldrig), vinder (f.eks. en lykkelig vinder) og vind;er (jeg vinder aldrig noget). Den første beskrivelse af stødet i dansk finder vi hos Høysgaard i 1747; den er citeret i septemhernummeret s. 13.

I en række tilsvarende små artikler vil flere af de specielle discipliner (retorik, fonetik, dialektologi, sociolingvistik, samtaleanalyse, kommunikationsanalyse) blive præsenteret nøjere ligesom vi også vil se nærmere på de ord vi benytter os af i talesproget.

Regeringen styrker det danske sprog

AF JØRGEN CHR. WIND NIELSEN

Efter sprogudvalgets rapport „Sprog til tiden“ (april 2008) pålagde et flertal i Folketingets kulturudvalg regeringen at udarbejde et sprogpolitisk udspil. Dét udspil fik overskriften „Regeringen styrker det danske sprog“ (marts 2009). Udspillet fokuserer på tre indsatsområder: 1) Dansk sprog styrkes i hjemmet, i dagtilbud indtil skolestarten, i grundskolen og andre uddannelser, 2) Dansk sprog styrkes på universiteterne, 3) En kampagne, der øger opmærksomheden om det danske sprog.

Tre ministerier er ansvarlige. Kulturminister Carina Christensen lægger vægt på, at dansk fortsat udvikles som et fuldt og helt sprog. Udfordringen er at dansk fortsat udvikler sig som et samfundsg og kulturbærende sprog og at sikre, at alle, der har deres dagligdag i Danmark, også har mulighed for at tilegne sig et sikkert og nuanceret dansk, så alle kan deltage i samfundslivet på lige fod.

Undervisningsminister Bertel Haarder mener at udspillet er en stor indsats for børns sprog og læsning. De bedste initiativer fra læselystkampagnen videreføres, der laves et bogstartsprogram for familier, der har behov for at støtte børnene i sprog og læsning. Alle børn skal nu i børnehaveklasse, og der gøres en ekstra indsats for at indfange drengene i den periode, hvor de ellers let falder fra læsningen.

Videnskabsminister Helge Sander har fra starten været modstander af bindende sprogpolitiske regler på universiteterne. For Helge Sander er det vigtigt, at universiteternes faglige selvstyre ikke bliver berørt af regeringens sprogudspil, idet det må være op til universiteterne at vurdere relevansen af undervisningsprog på de enkelte uddannelser.

Konkret foreslår regeringen:

Førskole, folkeskole og læreruddannelserne

Der iværksættes et bogstartsprogram for at styrke sprogudviklingen og sprogbevidstheden hos børn i familier, der bor i områder med mange socialt udsatte og etniske minoriteter. Programmet forsyner i fire omgange børn med en gratis bogpakke tilpasset deres alderstrin, inden de fylder 6 år.

Fra 2008 er der gennemført en udvidelse af undervisningspligten fra 9 til 10 år, således at børnehaveklassen fremover medregnes i undervisningspligten. Skolegangen påbegyndes med andre ord fra børnehaveklassen. Obligatorisk er en sprog-screening af alle børn ved starten af børnehaveklassen.

Ny viden fra læreruddannelsen og universitetsuddannelserne skal bruges aktivt i undervisningen i grundskolen, hvilket der er taget sigte på i reformen af læreruddannelsen i 2006.

Undervisningsministeriet har endelig afsat 55 mio. kr. over de næste tre år til uddannelse af én læsevejleder pr. folkeskole, som blandt andet skal opnå indsigt i læsning og skrivning i tosproglig sammenhæng.

Gymnasiale uddannelser

Sprogfagene i stx og hhx foreslås styrket, således at flere elever har mere end de to obligatoriske fremmedsprog (engelsk og 2. fremmedsprog), hvilket allerede er gennemført ved lov i juni 2008. Regeringen agter også at gøre efteruddannelse af lærere i dansk som andetsprog i de gymnasiale uddannelser til et indsatsområde.

Erhvervsuddannelser

Her vil regeringen satse på læsevejlederuddannelsen, et efteruddannelsestilbud til lærerne. Gennem valgfaget erhvervsrettet andetsprogsdansk er der fokus på dansk som andetsprog. Tosprogede elever har i erhvervsuddannelserne mulighed for at få godskrevet førstesproget som 2. fremmedsprog.

Tosprogede og etsprogede sprogsvage elever

Undervisningsministeriet har med projektet „Dette virker på vores skole“ (2006 – 2007) taget initiativ til indsamling og formidling af god undervisningspraksis på skoler med mange tosprogede elever. Resultaterne er lanceret på en hjemmeside, www.dettevirker.dk, der er tænkt som en vidensportal om undervisning og integration af tosprogede børn generelt. Endelig er der i 2008 etableret en

tosprogtaskforce, der frem til 2011 skal bistå kommuner og skoler med at løfte det faglige niveau for de tosprogede elever i grundskolen.

Universiteterne

Regeringen er enig i sprogudvalgets anbefaling om, at undervisningssproget skal være fastlagt og offentliggjort på forhånd, og i at Akkrediteringsrådet skal vurdere hensigtsmæssigheden af det valgte undervisningssprog. Universiteterne skal involvere aftagerne i udviklingen af nye uddannelser. Et naturligt element i disse sammenhænge vil være dimittendernes nødvendige sproglige kompetencer og fastlæggelse af undervisningssproget.

Regeringen vil yderligere iværksætte en undersøgelse af undervisningsniveauet i engelsksprogede kurser samt en analyse af de studerendes reaktion på sprogskifte fra dansk til engelsk ved overgangen fra bachelor- til kandidatstudium. Langt de fleste universiteter har allerede efter regeringens opfattelse udarbejdet sprogstrategier, og regeringen støtter denne udvikling. Regeringen vil i år udarbejde en rapport om universiteternes sprogstrategier, herunder anvendelsen af undervisningssprog på universiteterne. Herefter skal der hvert andet år udarbejdes en rapport om udviklingen i undervisningssproget på universiteterne.

Sprogkampagne

Endelig vil regeringen iværksætte en kampagne, som kan øge opmærksomheden om det danske sprog. Regeringen følger dermed sprogudvalgets forslag om, at der gøres en indsats for at højne sproglæden og stoltheden over det danske sprog. Regeringen vil bede Dansk Sprognævn om at udarbejde en 3-årig handlingsplan for kampagnen. Handlingsplanen skal i øvrigt udarbejdes sammen med relevante parter inden for sprogområdet. Planen skal iværksættes i løbet af 2009.

Modersmål-Selskabet har i forlængelse heraf skrevet til Kulturministeren og til Dansk Sprognævn, at Selskabet ønsker at deltage i denne kampagne.

Dansk i EU

Regeringen agter at arbejde for at bevare dansk som officielt EU-sprog og at fastholde en konstruktiv dialog med EU's sprogtenester. Regeringen agter desuden at arbejde for større fleksibilitet og målrettethed inden for oversættelses- og tolkesystemet. Desuden vil regeringen fortsat støtte en sprogpolitik i EU, der er baseret på princippet om flersprogethed, men som samtidig støtter en omkostningseffektiv tilgang. Konkret vil den fremtidige implementering af et EU-Extranet efter regeringens opfattelse kunne bidrage positivt til en styrkelse af den anvendte fagterminologi.

Sprogteknologi

Regeringen lægger stor vægt på et styrket samarbejde mellem forskning og erhvervsliv om sprogteknologi, siges det. Regeringen finder generelt, at de sprogteknologiske forskningsmiljøer har gode muligheder for at søge støtte inden for det eksisterende forskningsrådgivende system, fx Rådet for Teknologi og Innovation.

Den sproglige kvalitet i de offentlige institutioner

Regeringen støtter anbefalingerne om kvaliteten af det offentliges kommunikation. Regeringen peger her på allerede iværksatte initiativer, der fremmer formålet, hvoraf kan fremhæves udarbejdelsen af en værktøjskasse med praktiske og gode råd om sprog og kommunikationspolitikker, som blev iværksat som opfølgning på „Sprog på spil“, samt kappestriden „Bedst på nettet“, som hvert år vurderer en række offentlige hjemmesider.

Kulturministeriet skriver til Modersmål-Selskabet den 11. maj:

„Som udgangspunkt er udspillet regeringens færdige udmelding om styrkelse af det danske sprog i forlængelse af sprogudvalgets rapport, og regeringen påtænker ikke at tage initiativ til drøftelser af udspillet i Folketingets Kulturudvalg eller lignende.“

Invitation til prisoverrækkelse

Modersmål-Prisen 2009 overrækkes til Jørn Lund

Arrangementet finder sted tirsdag den 8. september kl. 17.00
hos Det Kongelige Danske Musikkonservatorium, der nu bor i
Det Gamle Radiohus i Rosenørns Allé 22 i København.

**Som afslutning på arrangementet serveres en forfriskning
Alle er velkomne**

Noter straks tid og sted – og se frem til en festlig begivenhed med taler til og af prismodtageren i spændende omgivelser. Arkitekt Vilhelm Lauritzens flotte bygningskompleks fra 1930'erne er blevet restaureret og huser siden sommeren 2008 Det Kongelige Danske Musikkonservatorium

Bestyrelsen har besluttet at give Modersmål-Prisen 2009 til Jørn Lund. Nærmere præsentation og begrundelse turde være overflødig. Ingen anden nulevende dansker har i så mange år talt og skrevet så flittigt om det danske sprog – og gør det fortsat. Et opslag på Google af kombinationen Jørn + Lund + modersmaal giver over 3.000 henvisninger. En særlig begrundelse for netop nu at prise Jørn Lund kunne være, at han som udvalgsformand bag sprogudvalgets rapport *Sprog til tiden* har ønsket at justere universitetsloven for at sikre videreudvikling af dansk fagsprog og terminologi og bringe loven i overensstemmelse med regeringens sprogpolitik – foreløbig desværre forgæves. Ønsker man at titulere den nu

63-årige Jørn Lund, er der nok af titler at vælge mellem: *cand.mag.* (1972 i dansk og sprogpsykologi), *professor* (1980 ved Danmarks Lærerhøjskole), *chefredaktør* (1991 for Den Store Danske Encyklopædi), *direktør* (2002 for Det Danske Sprog- og Litteraturselskab), *sekretær* (for Det Danske Akademi), *forfatter* (talrige bøger og klummer). Fortsættelse følger ved prisoverrækkelsen den 8. september.